

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 Sani Numărul

Administrația strada Gărei No. 25.

Abonamentul Lei 10 pe an

REGIMUL LIBERAL IN DOBROGEA

V

Bugetul comunei Constanța

Am întrerupt firul celor ce mai aveam de spus sub titlul de mai sus, spre a face loc discursului din Camera al d-lui deputat Vasile M. Kogălniceanu, discurs ce a făcut cea mai esecolentă impresiune în tot orașul și județul Constanța.

Să ne continuăm lucrarea.

Am stabilit deja ca consiliul actual al comunei de reședință, conducătorii săi, administratorii orașului Constanța, în cap cu d-l Titi Schina, sunt numiți administrației și nici de cum aleși cetățenilor. Așa dar, pentru tot ce face în bine sau în rău, răspunderea morală cade asupra guvernului, al cărui mandatari sunt în localitate.

Să examinăm astăzi faptele principale: deciziunile relative la bugetul comunei, care a emoționat adânc toate straturile societății constantene; — d-l ministru de interne se va convinge în curând despre afirmația ce facem.

Bugetul comunei, ast-fel după cum a fost votat în ședințele de la 15, 16 și 17 Febr. s'a încheiat cu 1.290.299.04 lei la venituri și cheltuieli, în loc de 829.018.88 lei cât era anul trecut, adică cu un spor de 461.381 lei pe cari trebuie să-i dea vindările de locuri efectuate deja astă vară și taxele de consumație din nou impuse, la 26 Ianuarie a. c. — Vindările de terenuri noi, inevitabile, nu sunt prevedute cu nici o sumă.

Ar trebui să vorbim de toate deciziunile luate, — am dovedi funestitatea multora, cum e aceea a redeschiderii unor strade în orașul de sus, — dar ziarul nostru e prea mic, și, mărturisim, nu ne iartă nici timpul și împrejurările a ne ocupa exclusiv numai de interesele orașului Constanța.

E vorba de punga contribuabililor, de bugetul comunei și deciziunile ce sunt în legatură cu el.

Mărturisim încă incompetența noastră în chestiuni financiare, dar sunt unele lucruri în alcătuirea bugetului d-nului Schina, așa de stranii, că frapează ochiul celui mai profan în materie.

Nu ne mirăm de primar, care, găsind o pungă plină la comuna Constanța, face cu ea ceea ce a învățat: îi scutura și praful de pe fund — după el potopul — dar ne mirăm de câți-va, din cei 9 consilieri, cari știu valoarea francului, — unora din ei ar trebui chiar să li se pară francul cât roata carului — cum au putut încuviința ca sumele din vindări de terene să fie trecute în cheltuielile ordinare ale anului?

Întrebăm în deosebi pe d-nii consilieri căpitan I. Niculescu și T. S. Nicioff, cari înțeleg limba ce vorbim: dacă le-ar veni gustul să-și lărgească cheltuielile gălucice, coșnița, cum s'ar dice, ar începe d-lor prin a-și vinde, bucata cu bucata, moșia sau casele cu locurile lor?.....

Din cei 380.000 de lei, trecută la venituri, ca prima și secunda rată a locurilor vindute prin Iulie anul trecut, administrația comunala nu s'a angajat a face de cât o capela și casa pentru gardian, la cimitirul nou, — n'ar fi într'un ceas rău pentru noul consiliu communal — ambele în valoare de 47.000 lei; incolo absolut nici o îmbunătățire.

Din tot bugetul de un milion și trei sute mii lei, n'am vedut în prevederile bugetare de cât înființarea unei muzici comunale — o prostie ce se repetă — și cumpărarea unui concasor, de 17.000 lei, cine știe ce vechitură de la Casa Watson Youell, achizițiunea fiind făcută fără licitație, ori provocare de oferte, pentru spargerea petrișului necesar la macadamuri, un cilindru cu aburi pentru așezarea petrișului pe strade, — pare că acest sistem de pavage are să se per-

petaceze în orașul nostru cât o fi lumea!

Nici o sumă alocată special pentru vre-o clădire din câte comuna are nevoie, ca școli, biserică, în partea de sus, local pentru poliție, comisariate, cazarma de gardiști, pompieri, magazii pentru antropozite, bai; nici o sumă pentru lucrări ca protecția malurilor, bulvarde, hale, piețe, grădini, espropieri, alinieri și lărgiri de strade — absolut nimic de cât creațiunile de slujbe, sporuri de lefuri și cheltuieli instructive.

E colosala atâta lipsă de ori-ce prevedere, și Doamne, câte sunt de făcut la comuna?

Serviciul tehnic, ordinar și extraordinar, — trebuie să precisăm ceva măcar despre unul din servicii — figurează la cheltuieli cu lei 169.470, iar capitalul lucrării publice cu lei 210.000, și nu vedem specificată o singurică lucrare pentru care se va cheltui suma din urma.

Suma e trecută așa, toptan-pazar!

Întrebăm: e permis să se lase tot la discrețiunea primarului? să facă numai lucrările ce ar voi dânsul, cu o așa colosala sumă?

Paragraful extra-ordinar, adică fondul pus la dispoziția administrației comunale, pentru deschiderea de credite suplimentare și extra-ordinare, în cursul anului, cum s'ar dice: suma pusă la discrețiunea primarului, s'a prevedut a fi pentru anul acesta, de numai puțin ca una sută șasezeci și nouă mii trei sute douăzeci și patru lei; pe când pentru o a doua școala primară, recunoscută necesară — mirare — de însuși actualul consiliu, părinții orașului au decis să se facă un împrumut la casa Școalelor!

Aceștia sunt reprezentanții guvernului liberal la comuna Constanța. Anul trecut primarul trecuse numai 80.000 lei, anul acesta a îndoit, și mai bine acest paragraf.

Liberalii sunt aceiași pretutindenea,

la comuna ca și la județ, la județ ca și la Stat.

In finanțele centrale vînd mașinile secularizate de la mănăstiri și deslușeaza casa de amortismente a datorîilor Statului, ca acea înființată de fostul ministru de finanțe, d-l M. Ghermani, spre a cheltui sumele în mod ordinar.

Biată Constanța! Sînti tu cine te regulează!

INFORMAȚIUNI

Malurile despre Nord-Est ale orașului se surpă mereu. In curînd circulațiunea căruțelor de povară se va face prin piața Independenței, unde e statuia lui Ovidiu, strada Marcu Aureliu, din dosul pieței, pe unde se facea această circulațiune, fiind amenințată de surpare.

Intrebăm, ce s'a făcut propunerea d-lui inginer Tudor Dumitrescu, admisa de fostul consiliu comunal, împreună cu planurile prezentate? Fosta această propunere supusă consiliului tehnic, și care este răspunsul sen? ori d-l Primar ține planurile în cutia mesei, cum a ținut atîta vreme propunerea celor 10 milioane?

Primăria a cerut și obținut de la minister 2000 metri nisip sărat cu scoici, pe care îl va de sub malurile proprietății sale și fabricile de tăbăcării cauzând darimarea lor.— Să bage bine de seamă domnii consilieri de un proces în daune ce se poate interta Primăriei de proprietarii fabricelor. Credem că nimenea nu i-ar putea apăra de răspunderea eventuală, ce de sigur nu poate cădea de cât asupra celor vinovați. De brăbușirea malurilor proprietății comunei nu vorbim, căci n'are cine ne înțelege, ci vorbim de cele două fabrici care au costat 3 milioane lei. Încă odată: să bage bine de seamă d-nii consilieri.

Pentru înființarea Banței de scont s'au scris până acum suma de 273 mii de lei.— La 14 Martie sunt convocați d-nii subscriitori pentru a vota statutele și a se constitui.

In consiliul județian sunt două locuri vacante, ale reprezentanților plășei Hârșova, d-l Luca Oancea fiind numit primar al Hârșovei și cel-l'alt d-l Petrance Ionescu dimisionat.

Primarul comunei Siriu și-a înaintat în sine demisia. Va fi primită?

Farul Constanței, ziarul oficial al județului n'a apărut de mai multe săptămîni din cauza lipsei de materie, se zice. Tipografului îi vine foarte bine, firesce; e plătit anual; lucrul se esplică. De ce nu se publica ședințele consiliului comunei Constanța?

Încă ceva: ce se fac cu publicațiile cu termene, de întreprinderi și lucrări, ale județului și comunelor, între cari Constanța cu câte-va publicații în fiecare săptămîna? Ori e mai bine să nu se publice de loc?

D-l Ministru de interne ar trebui să însușe și p'aci măcar cât de puțin din *domnia legilor* de care odinioară s'a făcut atîta paradă.

Sub-prefect al plășei Medjidie a fost numit în fine, dupe trei luni de vacanță, d-l C. Gărdescu, fost director la prefectura de Tulcea.

D-l Roman, primarul din Medjidie, fost redactor, se dăce socialist, la ziarul *Adevărul*, a fost contestat la tribunal și sters din listele electorale ale comunei Medjidie. Isprăvi de ale prefectului nostru.

Primarii urbani ai regimului actual dobrogean au găsit un chip ingenios de a și mări lefurile. Consiliile comunelor Constanța și Medjidie, de sigur și ale celor-l'alte comune urbane din județ, pôte și rurale, au votat d-nilor Primari pe lângă lefa și diurne, anume cel de Constanța o diurna anuală de 3000 lei, pe lângă lefa de 1000 lei lunar, pentru dramuri la București, și cel de Medjidia lei 2400 pe lângă lefa de 300 lei lunar, pentru dramuri de sigur la Constanța, unde face afaceri de avocat.

Halal de cine e colectivist în Dobrogea!

Lucrarea tunelului de la vii a fost aprobată de consiliul de ministri.

Lucrările au început deja, prin aşdarea baratceilor pentru lucrători.

D-nii Al. Cocias, deputat de Braila și d-l Tache Anastasiu, senator, au fost Duminică trecută în orașul nostru. Asemenea d-l deputat N. M. Cogălniceanu, a venit aci în ziua de 4 Martie.

Proba d-l Cogălniceanu va ținea o conferință asupra drepturilor politice și comunale ale Dobrogeenilor în ziua de 21 Martie curent, în orașul nostru.

Construirea șoselei județiene Constanța-Hârșova, se va începe în primăvara curentă. D-l antreprenor, inginerul Frangulea, a cumpărat deja 8000 metri cubi piatră din carierele statului de la Sint-Orman, în apropierea satului Palazul mic din plasa Constanța și 10,000 m. c. din cariera de la Carol I concedată de stat d-lui Bănescu. Avis muncitorilor de piatră.

Cheltuiala contenciosului avocatului primăriei s'a sporit cu bagatela suma de 5420 lei din cât era anul trecut. Sporul constă din 150 lei, peste 250, lefa avocatului, 2000 lei anual spese și timbre și 130 lei pe luna unui copist, pe când și un archivar?

La diurna de 150 lei lunar d-lui șef al Poliției administrative, s'a mai adăugat prin noul buget încă 50 lei lunar. Diurna de 150 lei cerută de șeful poliției comunale, peste 350 cât are, a fost respinsă de consiliul comunal, cu toată insistența d-lui primar.

Audi, audi, nedreptate! Nu-s amandoi șefi de poliție?

La comuna Constanța s'a înscris suma de lei 9000 ca venituri din curățirea gunoaielor din curți particulare. Fața cu nici un ban, ce nu s'a încasat anul trecut, de și era scris în buget 2000 lei, suna de ast an e cam mare. Cetățenii să și pregateasca pungile. Obrazul subțire al primariatului Sefina se ține cu cheltuiala.

In oraș ivindu-se 4 cazuri de febră tifoidă împrejurul unor puțuri, s'au luat energice masuri, închizendu-se cele infecte. Boala s'a localizat.

In corpurile legiuitoare se votează acum legea învățămîntului profesional și reforma legii electorale, în sens de a se garanta mai mult secretul votului.

Eminența Sa, episcopul de Arad D. D. Mețian, ales de către congres Mitropolit al Ardealului și Țerei Ungurești, a fost confirmat de M. S. Împăratul și instalat în scaunul mitropolită din Sibiu cu onorurile cele mai distinse.

INCUNOȘTIINȚARE

—200—

Direcțiunea Noului institut de Domnișoare înființat anul acesta în Constanța face cunoscut persoanelor interesate ca în acest institut pe lângă cursuri complete cu programa Statului, limbi, piano și canto, se mai predau și lecțiuni speciale de pictură.

Lecțiunile se predau de către d-l A. Păunescu, pictor diplomat al Academiei de Belle-Arte din Venezia.

În acest scop, pentru anul viitor, se va înființa un atelier special, în noul local ce se construiește în strada Industriei care va întruni toate cerințele artei.

Anul acesta lecțiunile se predau în localul actual și persoanele amatoare de a studia această ramură a artei se pot adresa în ori-ce zi d-soarei Z. Poniș, directoarea institutului, strada Industriei No. 15.

Condițiunile de admisibilitate sunt din cele mai avantajoase.

Direcțiunea.

VISITAȚIA CANONICĂ

Făcută de Prea Sântitul Episcop al Dunării de jos, D. D. Dr Partheniu, în județul Tulcea în luna Aprilie 1897.

De economul Stavrofor St. Ionescu, rector eclesial Eparchiei Dunării de jos.

(Urmare)

Unii dic că nu le ajută D-zeu, fiind că n'au dobândit ceea ce au cerut.— Aceasta se întâmplă numai atunci când cel ce se roagă, n'a cerut în numele lui Isus Christos, care este unicul mijlocitor între D-zeu și oameni. Căci El a zis: „ori ce veți cere de la părintele meu în numele meu se va da vouă”; sau pentru că n'a cerut din inimă, cu umilința și sinceritate; sau pentru că a cerut ceva de prisos, ne folositor, sau poate chiar vătămător.— Pentru că omul caută mai mult cele trupești decât cele sufletești.— Creștinul când se roagă, trebuie ca mai întâi să îndeplinească porunca mântuitorului, să erte ce are asupra fraților săi și să se roge și pentru vrăjmașii săi.— Christos când îl pironneau pre cruce Iudeii, se ruga părintelui său, ca să le erte păcatul că nu știu ce fac.— El prin aceasta ne a dat noua pildă de răbdare și umilire, a statornicit prin această samantă dragostei către aproapele, care este temelia religiei creștine.— El ne a învățat: „să iubim pe vrăjmașii noștri ca să fim fi ai părintelui nostru cel din ceruri; ca

„El vărsare soarele său peste cei buni și peste cei răi, și ploaia peste cei dreapți și peste cei nedreapți”.

„Toate acestea, S-ta ești dator să înveți pe creștini și să'i deprinzi să fie buni gospodari și buni cetățeni.— Iar S-ta să înveți să citești mai bine românește, căci țara românească a cheltuit milioane și a vărsat râuri de sânge pentru a vă scapa de jugul străin. A lăsat pământurile cele frumoase și roditoare pentru acestea pline de stuh și nisip.

„Asemenea și locuitorii de aceia, la rândul lor, trebuie să se arate vrednici de sacrificiile ce face statul român pentru El.

„Se caute a face o biserică frumoasă care să fie vrednică de mărirea celui prea înalt. Să dovedească în faptă că sunt oameni religioși și iubesc pe D-zeu.

„Eu cred că ați înțeles dorința mea și veți căuta a vă face vrednici de așteptările mele. Eu am venit o zi întreagă numai pe apă, căci am avut dorința a vă vedea și a mă încredința prin mine însuși dacă creștinii de aici a învățat să și facă datoria. Dorința mea este ca fie care să și facă datoria în conștiința preotului, învățătorului creștinii cu toții să lucreze astfel, ca să dovedească că sunt fi buni ai patriei române.

„Țara românească a primit și a îmbrățișat pe toți; fărăosebire de naționalitate, și se îngrijește de toți fiții săi de o potrivă, și mai cu seamă pentru Dobrogea, care ca nouă provincie adăpita la țara românească, s'a bucurat, în tot d'auna, de măngăerile și favorurile unui copil răsfățat.

„Învățătorul are datorie să desțepă pe copil și să le lumineze mintea; să'i crească astfel ca să facă din ei buni creștini și buni cetățeni ai patriei, căci ei au să formeze noua generațiune, ei au să moștenească munca și stradania părinților lor.— Să'i facă a fi vrednici de acei ce și-au versat sangele lor pe aceste pământuri pentru a le asigura libertatea și independența, d-ta trebuie să refaci pe acești mici copilași, să le cultivi mintea, să le formezi moravurile, să lucrezi asupra inimii lor și să le faci educațiunea ca ei să fie oameni religioși folositori și lor și patriei care'i încalzește la simlul său ca o bună mamă.— Să aducă copiii la biserică, să'i înveți să cânte în cor și să'i deprinzi să dea ajutor preotului la serviciul Divin. Căci

„ei vor căpăta dragoste de biserică cât sunt mai mici, vor deveni oameni religioși și vor fi fericiți în toată viața.— Omul pastrează din copilărie toate deprinderile sau amintirile bune sau rele.— Dacă a avut norocirea să fie creștent în frica de D-zeu și cu simțiminte frumoase, el va deveni un om vrednic și folositor, dacă din contra, creșterea lui au fost neingrijită; atunci va deveni o plagă pentru societatea în care trăește.

„Eu vă sfătuiesc pe toți să vă faceți datoria și ca creștini și ca cetățeni; căci omul datoriei mare de ce se teme; să fiți în pace și în liniște cu toții și să vă sârguiți a face fapta cea bună—caci făcând așa, bine cuvântarea D-lui se va pogora peste voi.

În urma Pre S. sa bine cuvântarea poporul și eșind din biserică fu condus cu toată suita la D-l Milan mare comerciant de pescărie din localitate unde se pregătise și găzduirea Prea S. Sale.

După ce se mai întrețină aici cu D-l Milan și alte persoane din localitate, Prea S. Sa eși pe jos la plimbare până la malul mării și la cimitiul vechiu, care este acoperit cu nisip adus de vânt de pe malul mării. Seara luă masa la D-l Milan, iar a doua zi la ora șase dimineața pleacă cu canoniera îndărăt spre Tulcea.

La ora 1 p. m. sosira la Tulcea. Aici Pre S. S. fu primit cu mare pompa. Toată lumea din Tulcea eșise la port. Pandecele tricolore fălăiau pe la fie-care edificiu. Autoritățile civile și militare eșise întru întâmpinare. Palatul prefecturii era decorat într-un mod splendid. Asemenea și stradele pe unde trecea convoiul erau împodobite cu pandele tricolore.

Prea S. Sa fu condus la palatul prefecturii unde se mai întrețină ca o oră cu notabilitățile orașului, apoi fiind gata trasurile cu care era să meargă în județ, d-l colonel d-r Georgescu și Prea C. Protoiereu de Brăila Econ. Gr. Balaban, având a se întoarce în Galați, și luă ramaș bun de la Prea S. Sa și plecă; iar la ora 2 p. m. Prea S. Sa însoțit de d-nul Vasiescu sub-prefect al plășii Cataloi, de suita Prea S. Sale, parte din preoții din Tulcea și alți cetățeni notabili cari au exprimat dorința de a petrece pe Prea S. Sa până mai departe de oraș, plecarea spre comuna Malcoci.

La 2 kil. de comună eșise întru întâmpinarea convoiului vr'o 30 călăreți.

Un sergent de poliție făcea garda pe capra cupeului care ducea pe Prea S. Sa în tot timpul călătoriei. Asemenea 4 jandarmi rurali escorta cupeul schimbându-se din post în post cu alții. Calareții întâmpina convoiul cu urale entusiaste și apoi aranjându-se pe ambele laturi ale drumului în însoți până în comună. La întarea în comună aștepta un alt număr de calareți cari vinându-se cu cei din înainte formau o armată întoarsă.

Școala din comună era frumos decorată cu pandiere tricolore și arcuți de verdeață.

Comuna Malcoci este situată între mai multe dealuri. Numele de Malcoci, se zice că ar deriva de un păstor de vite care se așezase cu târla într'un mal din acea localitate. Pe păstor îl chema Cociu și fiind cu târla lângă mal, i-a rămas numele de malul lui Cociu de unde apoi s'a dat numele comunei de *Malcociu*. Se povestește că această comună ar mai fi fost locuită pe timpul lui Traian și Dioclițian.—S'a găsit în pământ mai multe monede de argint cu inscripția „Ister” și monede de aramă romane de pe timpul lui Traian și Dioclițian.—Pe câmp se vede și astăzi urme de șosele cari duc la Prislava.

Comuna Malcoci formează o singură parohie. Populația este de 720 suflete, de națiune germană originari din Alsacia-Lorena. Au biserica bună zidită la 1883. Preotul lor este de origină și naționalitate Italian, cu titlul de licențiat în teologie și filosofie din conventa Sent-Angelo-Italia.

În această comună nefiind biserica ortodoxă, Prea S. Sa trecu înainte și continua calea spre cătuna Prislava.

Cătuna Prislava este situată pe un deal de pe brațul (Dunare) Sant-George. Majoritatea satului este spre meza-zi și Dunare, iar minoritatea spre meza-noapte dincolo de Dunare.

Prislava este cuvânt slavonesc, care tradus în românește înseamnă: Prea slavita (cetate). După urmele ramașitelor de dăduri vechi cari se ved și astăzi în jurul cetății; după monedele de aur, argint și aramă care se mai găsesc și astăzi în pământ și după osmințe de oameni ce se găsesc ori-unde se sapă în număr foarte mare, e probabil că această cătună a fost în vechime una dintre cele mai principale cetăți sau orașe. Prislava actuală, se zice că ar fi luat formațiune din anul 1862, prin adunarea de oameni veniți parte din Basarabia parte din alte comune vecine. Prislava formează parohie cu cătuna Ilgan care are o populație de 14 familii izolată cu totul în baltă.

Populația cătunii Prislava este de 646 suflete de națiune română, 9 familii ruși și 4 familii bulgari.

Biserica cu serbarea Santul Dimitrie făcută de Ceamur în anul 1865 astăzi se găsește în stare proastă. Preotul paroch A. Popescu de națiune român este absolvent a 4 clase seminariale.

La intrarea în comună eșise tot poporul într'un împănare.—O delegațiune dintre cei mai împuși locuitori ai comunei cu primarul în frunte, salută pe Prea S. Sa de bună venire și îl prezintă—după obiceiul strămoșesc—pe o tavă

pane și sare. Prea S. Sa mulțumii și bine-cuvinta producerea. Apoi, mersese de vezi locul destinat pentru clădirea unei biserici, unde era adunat și material de construcțiune. Prea S. Sa observă că locul nu e bine ales pentru clădirea bisericii, căci după topografia satului și după aranjamentul comunet, biserica va rămânea la o parte.

Explica locuitorilor că biserica fiind cel mai principal edificiu în comună, atât prin forma construcțiunii sale, cât și prin importanța sa ca locaș sânt, Ea trebuie să domine în stat; și prin urmare, pentru biserică trebuie aleasă pozițiunea cea mai înaltă și cea mai frumoasă ce se poate găsi în centrul comunei. Arată apoi locuitorilor, că biserica trebuie să fie cu fața la stradă, iar nu cu altarul cum vine acum pe locul destinat.

De aceea Prea S. Sa alege imediat un loc pe un platou foarte frumos mai în centrul comunei, vis-à-vis de locul destinat mai înainte și unde biserica va veni cu fața la stradă.

(Va urma)

MULȚUMIRE PUBLICĂ

Sub-semnata Alime, fiica lui Abdul Cadir, aduc prin aceasta, mulțumiri d-lui dr. N. M. Sadoveanu, care în urma operațiunii ce mi-a făcut, mi-a scăpat viața, de oare-ce sufeream de *Kistosarcom* al ovarului stâng și la deschiderea abdomenului ce a făcut, a extirpat Kistul care conținea o cantitate de 25 k-ilo lichid sero-sanghirolent, în timp ce consistența kisto-sarcomatoasă cântărea 5 kilograme.

Alime Abdul Cadir.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

BUCURESCI

117.—CALEA DOROBANTILOR.—117

CRAIOVA

18. — STRADA BUCOVET. — 18

MAȘINE AGRICOLE